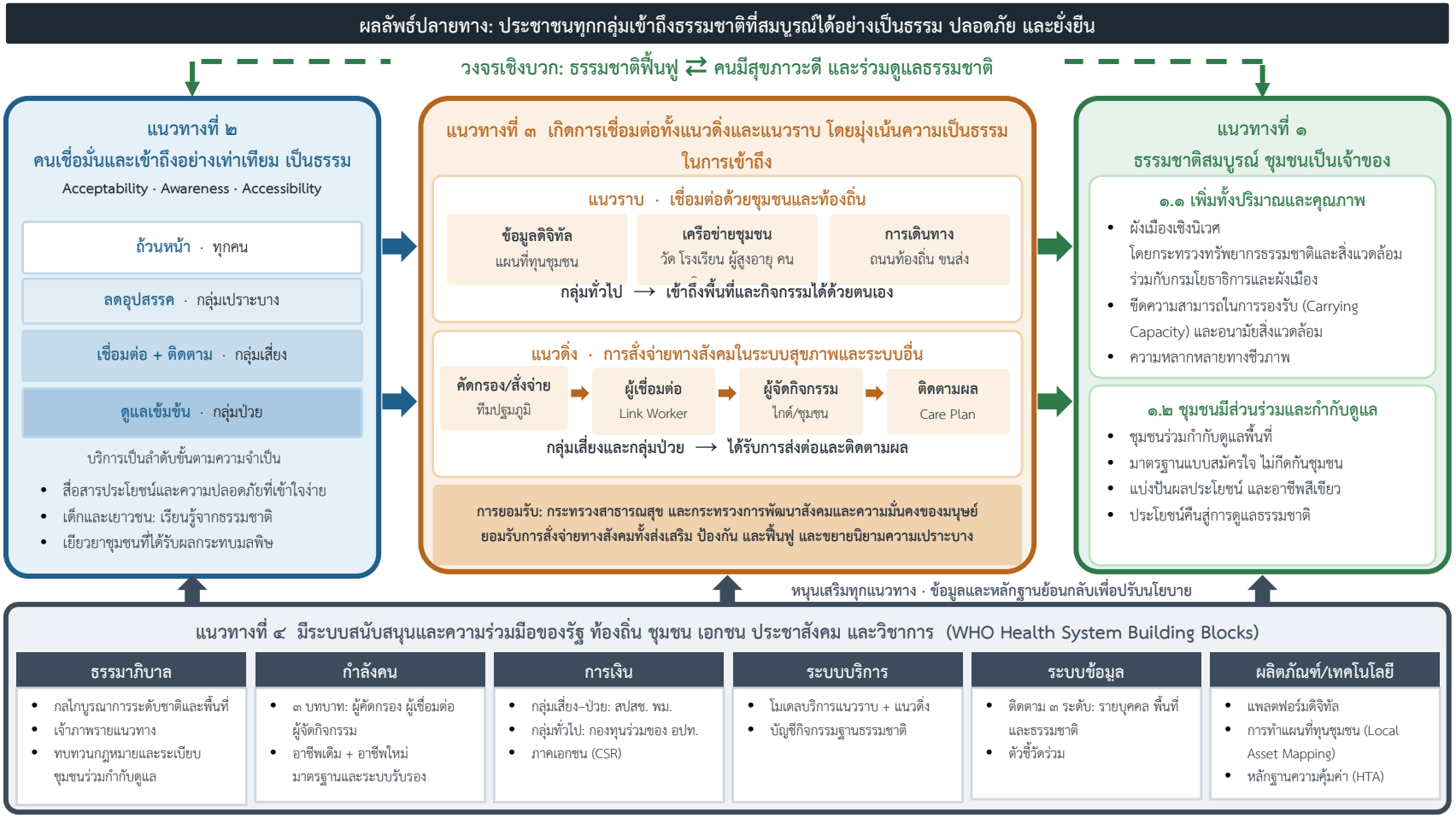
แผนที่ทางเดิน (Roadmap) การสร้างสุขภาวะด้วยธรรมชาติ (Promoting Well-being through Nature)

แผนที่ทางเดินประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ (๑) แผนภาพกลไกที่แสดงความสัมพันธ์ของ ๔ แนวทาง และ (๒) ตารางการดำเนินงานแบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (ปีที่ ๑) ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) และระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) พร้อมตัวชี้วัดร่วมไม่เกิน ๓ ตัวต่อแนวทางและผู้รับผิดชอบ

๑. แผนภาพกลไก: ความสัมพันธ์ของ ๔ แนวทาง

๒. ตารางการดำเนินงานตามระยะเวลา

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
แนวทางที่ ๑ ธรรมชาติสมบูรณ์ ชุมชนมีส่วนร่วม				
ธรรมชาติสมบูรณ์ ชุมชนมีส่วนร่วม *ปริมาณ + คุณภาพ · ชุมชนร่วมกำกับดูแล*	• ตารางผู้กำกับดูแลพื้นที่คู่ผู้ส่งเสริมกิจกรรม ตามประเภทพื้นที่ • พื้นที่นำร่องหลายบริบท พร้อมแผนที่ทุนธรรมชาติและทุนชุมชน • เกณฑ์ขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) และการคุ้มครองสิทธิชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ (เวทีประชาคมและความยินยอมของชุมชน) รวมถึงให้ชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการพัฒนาของหน่วยงานส่วนกลางที่กระทบทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ (เช่น การตัดต้นไม้	• ชุมชนร่วมกำกับดูแลพื้นที่ และเสริมทักษะ (การเงิน การจัดการการเปลี่ยนแปลง) โดยมีทีมพี่เลี้ยง/ทีมเชื่อมศาสตร์ • มาตรฐานพื้นที่แบบสมัครใจ (ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่) และจับคู่ภาคเอกชน/เจ้าของที่ดินกับชุมชนฟื้นฟูพื้นที่ • การแบ่งปันผลประโยชน์ (Benefit-sharing) และอาชีพสีเขียว โดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านอาหาร และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเป็นอาสาสมัครร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาวะ	• ใช้เกณฑ์ผังเมืองเชิงนิเวศจริง • พื้นที่ธรรมชาติเพิ่มทั้งปริมาณและความหลากหลายทางชีวภาพ • ขยายพื้นที่ที่ชุมชนร่วมจัดการ • แผนที่แหล่งธรรมชาติเพื่อสุขภาวะทั่วประเทศ	• กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยกรมที่เกี่ยวข้องและ สผ. • กระทรวงมหาดไทย (มท.) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมโยธาธิการและผังเมือง • สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) • สภาคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธ์แห่งประเทศไทย • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) • ชุมชนและองค์กรชุมชนเจ้าของพื้นที่ **ภาคีจากคณะทำงาน** • **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** ผู้กำกับดูแลพื้นที่อุทยานและเขตอนุรักษ์ ประเมินขีดความสามารถในการรองรับ • **กรมป่าไม้** ผู้กำกับดูแลพื้นที่ป่าไม้และป่าชุมชน • **กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม** เชื่อมโยงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและตัวชี้วัดสิ่งแวดล้อม

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
	ริมทาง การก่อสร้างริมแม่น้ำ) • ข้อมูลฐานทั้งมิติชีวภาพและสังคมของระบบนิเวศในพื้นที่นำร่อง	• ร่างเกณฑ์ผังเมืองเชิงนิเวศและวัฒนธรรมในเมืองนำร่อง โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อทบทวนการใช้พื้นที่และส่งเสริมพื้นที่สีเขียวในเขตเมือง • พื้นที่นำร่องปลอดภัยตามหลัก Universal Design และมีผู้ดูแลความปลอดภัย รวมถึงการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล		• **สถาบันวิชาการและเครือข่ายนักออกแบบ/นักผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** องค์ความรู้ภูมิสถาปัตยกรรมและเกณฑ์ผังเมืองเชิงนิเวศ • **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)** เสริมพลังองค์กรชุมชนในการร่วมกำกับดูแลพื้นที่ • **สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา** เสริมทักษะชุมชนด้านการจัดการและการเงิน • **สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดกระบี่ เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน และสมาคมการท่องเที่ยวสระบุรี** พื้นที่นำร่องการแบ่งปันผลประโยชน์และอาชีพสีเขียว **ภาคเอกชนและภาคีอื่น** • สถาบันลูกโลกสีเขียว ภาคธุรกิจ และเจ้าของที่ดิน • สำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติ กระทรวงคมนาคม (คค.) โดยกรมเจ้าท่า ซึ่งดูแลพื้นที่บึงและท่าน้ำทั่วประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) องค์กรศาสนาและศาสนสถาน

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
ตัวชี้วัดร่วม (แนวทางที่ ๑)	• กำหนดนิยามและค่าฐาน ๓ ตัวชี้วัด: (๑) พื้นที่ธรรมชาติเพื่อสุขภาวะที่เข้าถึงได้ (ตร.ม./คน) และความหลากหลายทางชีวภาพ (๒) ร้อยละพื้นที่นำร่องที่ชุมชนร่วมกำกับดูแลและผ่านการประเมินขีดความสามารถในการรองรับ (๓) สัดส่วนประโยชน์ที่คืนสู่ชุมชนและการฟื้นฟูธรรมชาติ	• (๑) เพิ่มขึ้นในพื้นที่นำร่อง • (๒) ครบทุกพื้นที่นำร่อง • (๓) มีกลไกแบ่งปันประโยชน์ในทุกพื้นที่นำร่อง	• (๑) เพิ่มขึ้นระดับประเทศ • (๒) ขยายสู่พื้นที่ใหม่ • (๓) รายงานต่อเนื่องทุกปี	(๑) ทส. (สผ.) และ อปท. (๒) กรมอุทยานแห่งชาติฯ กรมป่าไม้ อปท. และชุมชน (๓) อปท. ชุมชน และ พอช.

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
แนวทางที่ ๒ คนมีความรอบรู้ เข้าใจ เชื่อมั่นและเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม				
คนมีความรอบรู้ เข้าใจ เชื่อมั่นและเข้าถึงอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม *Acceptability · Awareness · Accessibility · Equity*	• กำหนดกลุ่มเป้าหมายและบริการ ๔ ลำดับขั้น (ถ้วนหน้า ลดอุปสรรค เชื่อมต่อ–ติดตาม ดูแลเข้มข้น) • กำหนดให้ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรังและญาติ เด็กและเยาวชน และแรงงานที่มีข้อจำกัด อยู่ในกลุ่มที่ต้องลดอุปสรรค • ชุดข้อมูลกลางด้านประโยชน์และความปลอดภัยสำหรับประชาชน • ข้อมูลฐาน (Baseline) ความต้องการและการเข้าถึงในพื้นที่นำร่อง	• จัดบริการตามลำดับขั้นในพื้นที่นำร่อง • ทดลองพื้นที่/กิจกรรมต้นแบบที่เข้าถึงได้ตามหลัก Universal Design และ Sensory Accessibility • เชื่อมสถานศึกษาและเยาวชนนอกระบบกับพื้นที่ธรรมชาติ (Nature Game, SEL) • เยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบมลพิษและภัยพิบัติ พร้อมลดอุปสรรคค่าเดินทางและค่าใช้จ่าย (เช่น โควตาพื้นที่และช่วงเวลาที่ไม่มีค่าใช้จ่าย)	• ขยายสู่พื้นที่ใหม่ เน้นกลุ่มเปราะบางและพื้นที่ที่เข้าถึงน้อย • ขยายมาตรการการเข้าถึงที่เหมาะสมเข้าสู่ระบบบริการปกติ • การเรียนรู้จากธรรมชาติเป็นกิจกรรมปกติของสถานศึกษา	• กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) • กระทรวงมหาดไทย (มท.) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น • สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) • สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) • กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) • กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) • กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กก.) • กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) **ภาคีจากคณะทำงาน** • **กรมอนามัย** มาตรการอนามัยสิ่งแวดล้อม และการเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบมลพิษ • **สถาบันวิชาการเพื่อความยั่งยืนทางสุขภาพจิต** ข้อมูลและหลักฐานด้านสุขภาพจิตเพื่อการสื่อสารสาธารณะ • **มูลนิธิโลกสีเขียว** สื่อและกิจกรรมเรียนรู้ธรรมชาติสำหรับเด็กและเยาวชน

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
ตัวชี้วัดร่วม (แนวทางที่ ๒)	• กำหนดนิยามและค่าฐาน ๓ ตัวชี้วัด: (๑) ร้อยละประชาชนที่ใช้พื้นที่/กิจกรรมธรรมชาติ จำแนกตามกลุ่ม (๒) ร้อยละพื้นที่ธรรมชาติสาธารณะที่ไม่มีค่าใช้จ่ายและเข้าถึงได้ตามหลัก Universal Design (๓) ร้อยละสถานศึกษาที่มีการเรียนรู้จากธรรมชาติเป็นกิจกรรมปกติ	• (๑) ช่องว่างการเข้าถึงระหว่างกลุ่มลดลงในพื้นที่นำร่อง • (๒)–(๓) เพิ่มขึ้นในพื้นที่นำร่อง	• (๑) ช่องว่างการเข้าถึงลดลงระดับประเทศ • (๒)–(๓) เป็นมาตรฐานของ อปท. และสถานศึกษา	(๑) สธ. สช. และ อปท. (๒) อปท. ทส. และ พม. (๓) ศธ.

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
แนวทางที่ ๓ เกิดการเชื่อมต่อทั้งแนวดิ่งและแนวราบ โดยมุ่งเน้นความเป็นธรรมในการเข้าถึง (Green Social Prescribing และการเชื่อมต่อเชิงพื้นที่)				
๓.๑ แนวราบ *เชื่อมต่อด้วยชุมชนและท้องถิ่น · กลุ่มทั่วไปและกลุ่มเปราะบาง*	• รับรองนิยามการเชื่อมต่อแนวราบและแนวดิ่งร่วมกัน โดยให้ความสำคัญกับบทบาทการจัดการของชุมชน และความสัมพันธ์เกื้อกูลระหว่างคน ชุมชน และธรรมชาติ • รวบรวมกิจกรรมและผู้ให้บริการด้วยการทำแผนที่ทุนชุมชน (Local Asset Mapping) ในพื้นที่นำร่อง	• แพลตฟอร์มดิจิทัลค้นหาพื้นที่ กิจกรรม และผู้ให้บริการ ที่ทุกคนเข้าถึงได้ พร้อมปักหมุดแหล่งกิจกรรม • สนับสนุนบทบาทผู้เชื่อมต่อโดยเครือข่ายทางสังคม วัด โรงเรียน องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ชมรมผู้สูงอายุ องค์กรคนพิการ สภาเด็กและเยาวชน สภาเกษตรกร อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อสม. และ อสส. • กลไกประสานระดับอำเภอ (ภาครัฐ–สาธารณสุข–ชุมชน)	• ขยายแพลตฟอร์มและเครือข่ายทั่วประเทศ • ประชาชนเข้าถึงพื้นที่และกิจกรรมได้ด้วยตนเอง	• กระทรวงมหาดไทย (มท.) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมโยธาธิการและผังเมือง • กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) • องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) • การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) • สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) **ภาคีจากคณะทำงาน** • **เครือข่ายอาบป่าประเทศไทย** ผู้จัดกิจกรรมและไกด์อาบป่า ร่วมจัดทำบัญชีกิจกรรม • **สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย** กิจกรรมธรรมชาติและแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย • **สมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ** แนวปฏิบัติการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ป้องกันการท่องเที่ยวล้นเกิน • **บริษัท ไรซ์ อิมแพค จำกัด** และ**สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** ผลการศึกษาและทดลองกลไกการสั่งจ่ายในพื้นที่นำร่อง

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
๓.๒ แนวดิ่ง *(ก) ระบบสุขภาพ: สั่งจ่ายทางสังคม · กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วย* *(ข) ระบบอื่น: สวัสดิการ การศึกษา การจ้างงาน*	• กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ยอมรับการสั่งจ่ายทางสังคม (ส่งเสริมป้องกันฟื้นฟู) • ขยายนิยามความเปราะบาง (ครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบทุกกลุ่มจากสิ่งแวดล้อม ผู้เผชิญความโดดเดี่ยว และผู้ประสบผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ) • แนวทาง Green Social Prescribing ฉบับที่ ๑ และเส้นทางส่งต่อ • กำหนดบทบาทการประสานผู้ช่วยคนพิการ/ผู้ดูแล • ออกแบบเส้นทางเชื่อมต่อผ่านระบบสวัสดิการ	• ทดลองสั่งจ่ายผ่านทีมสหวิชาชีพปฐมภูมิ (ตาม พ.ร.บ.ระบบสุขภาพปฐมภูมิ พ.ศ. ๒๕๖๒) ⟶ ผู้เชื่อมต่อ (Link Worker) ⟶ ผู้จัดกิจกรรม/องค์กรคนพิการ ผู้ช่วยคนพิการ ผู้ดูแล หรือ Job Coach ตามความจำเป็น ในพื้นที่นำร่องร่วมกับ สปสช. • ติดตามผลผ่านแผนการดูแลรายบุคคล (Comprehensive Care Plan) และระบบดิจิทัล • พื้นที่สีเขียวและกิจกรรมเยียวยาในสถานพยาบาลตั้งแต่ระดับปฐมภูมิขึ้นไปสำหรับผู้ป่วย ญาติ และบุคลากร	• การแนะนำกิจกรรมทางสังคมฐานธรรมชาติเป็นบริการปกติในหน่วยบริการปฐมภูมิ • ระบบส่งต่อและติดตามผลใช้งานได้ทั่วประเทศ • บรรจุกลไกสนับสนุนเฉพาะบุคคลในระบบปกติ • กิจกรรมฐานธรรมชาติเป็นสวัสดิการปกติของสถานศึกษาและสถานประกอบการ	• กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) • สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) • คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) • กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) และ อว. • กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานประกันสังคม **ภาคีจากคณะทำงาน** • **กรมสุขภาพจิต** การสั่งจ่ายและติดตามผลในเครือข่ายบริการสุขภาพจิตและโรงพยาบาลจิตเวช • **กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ** มาตรฐานบริการ และบทบาท อสม. ในการเชื่อมต่อ • **โรงพยาบาลสวนสราญรมย์, โรงพยาบาลสวนปรุง, โรงพยาบาลศรีธัญญา** ต้นแบบการบำบัดฟื้นฟูบนฐานธรรมชาติ และพื้นที่นำร่องการสั่งจ่าย

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
	สถานศึกษา และสถานประกอบการ	• ทดลองกิจกรรมฐานธรรมชาติในสถานศึกษาและสถานประกอบการ รวมถึงกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวทำร่วมกัน		
๓.๓ เชิงพื้นที่ (๑) เชื่อมคนไปหาธรรมชาติ (๒) เชื่อมธรรมชาติเข้าสู่พื้นที่ชีวิตประจำวัน	• สำรวจช่องว่างพื้นที่ธรรมชาติในระยะเดิน ๑๕ นาที และอุปสรรคการเดินทางของกลุ่มเปราะบาง • เกณฑ์โครงสร้างพื้นฐานสีเขียวเพื่อสุขภาพในที่อยู่อาศัย สถานศึกษา สถานพยาบาล และสถานประกอบการ	• พัฒนาการเดินทางด้วยถนนท้องถิ่นและขนส่งสาธารณะแบบไร้รอยต่อตามหลัก Universal Design • บัตรหรือช่วงเวลาเข้าพื้นที่ธรรมชาติโดยไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับกลุ่มเปราะบาง • พื้นที่ต้นแบบ เช่น ต้นไม้ริมทาง สวน ๑๕ นาที สวนในโรงพยาบาล และพื้นที่สีเขียวในที่ทำงาน	• โครงสร้างพื้นฐานสีเขียวเพื่อสุขภาพอยู่ในผังเมืองและแผนพัฒนาท้องถิ่น • ประชาชนมีพื้นที่ธรรมชาติในระยะเดิน ๑๕ นาทีเพิ่มขึ้น	• กระทรวงมหาดไทย (มท.) โดยกรมโยธาธิการและผังเมือง • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) • กระทรวงคมนาคม (คค.) • กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) **ภาคเอกชน** • สถานประกอบการ ผู้พัฒนาโครงการที่อยู่อาศัย และผู้ให้บริการขนส่ง

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
ตัวชี้วัดร่วม (แนวทางที่ ๓)	• กำหนดนิยามและค่าฐาน ๓ ตัวชี้วัด: (๑) ร้อยละผู้ได้รับการส่งต่อที่เข้าร่วมกิจกรรมจริงและได้รับการติดตามผล (๒) ร้อยละกลุ่มเปราะบางที่เข้าถึงกิจกรรมผ่านกลไกเชื่อมต่อ (๓) ร้อยละประชากรที่มีพื้นที่ธรรมชาติสาธารณะในระยะเดิน ๑๕ นาที	• (๑)–(๒) วัดผลในพื้นที่นำร่อง จำแนกตามกลุ่ม • (๓) เพิ่มขึ้นในเมืองนำร่อง	• (๑)–(๓) เพิ่มขึ้นระดับประเทศ และใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ	(๑) สธ. และ สปสช. (๒) พม. และ อปท. (๓) มท. (ยผ.) อปท. และ ทส.
แนวทางที่ ๔ มีระบบสนับสนุนและความร่วมมือของรัฐ ท้องถิ่น ชุมชน เอกชน ประชาสังคม และวิชาการ (WHO Building Blocks ระบบบริการอยู่ในแนวทางที่ ๓)				
๔.๑ ธรรมาภิบาล	• ตั้งหรือมอบหมายกลไกบูรณาการระดับชาติและพื้นที่บนกลไกเดิม โดยมีหน่วยงานเจ้าภาพชัดเจน • เจ้าภาพรายแนวทาง เชื่อมความรับผิดชอบกับงบประมาณและตัวชี้วัดร่วม	• ทบทวนกฎหมาย ระเบียบ และอำนาจหน้าที่ที่เป็นข้อจำกัด รวมถึงกฎหมายที่อยู่ระหว่างพิจารณา และจัดทำกฎหมายหรือระเบียบที่ชัดเจนรองรับการใช้ธรรมชาติเพื่อสุขภาวะ ให้ใช้ได้ครอบคลุม	• ปรับกฎหมายและมาตรการจูงใจ (ผังเมือง ควบคุมอาคาร ที่ดิน ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง) รวมถึงแก้ไขข้อจำกัดเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงพื้นที่ริมแม่น้ำและชายหาดสาธารณะ	• สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) • กระทรวงมหาดไทย (มท.) โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกรมโยธาธิการและผังเมือง • กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) • ผู้แทนชุมชน คณะกรรมการเขตสุขภาพเพื่อประชาชน (กขป.) และคณะกรรมการสุขภาพระดับพื้นที่ (กสพ.) ภาคีร่วม: กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การ

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
	• ผู้แทนชุมชนร่วมในกลไกบูรณาการและกำกับดูแลทุกระดับ	พื้นที่ภายใต้กฎหมายต่างฉบับ	• รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติและผลักดันให้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA)	บริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย และสมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย **ภาคีจากคณะทำงาน** • **สำนักงานองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย (WHO Thailand)** สนับสนุนวิชาการ กรอบนโยบายสากล และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่างประเทศ
๔.๒ กำลังคน	• กรอบกำลังคน ๓ บทบาท: ผู้คัดกรอง ผู้เชื่อมต่อ (Link Worker) และผู้จัดกิจกรรม จำแนกอาชีพเดิมเพิ่มศักยภาพและอาชีพใหม่ (ทางการ/ไม่เป็นทางการ) • สำรวจกำลังคนเดิม เช่น อสม. อสส. นักการศึกษา นักจิตวิทยา บุคลากรสุขภาพ ไกด์อาบป่า กระบวนกรด้านสุขภาวะทางปัญญา และมัคคุเทศก์น้อย	• มาตรฐานและระบบรับรองตามระดับความเข้มข้นของบริการ • หลักสูตรทีมสหวิชาชีพปฐมภูมิและผู้เชื่อมต่อ ที่หลากหลาย พร้อมกลไกคุ้มครองผู้บริโภคจากผู้ให้บริการที่ไม่ได้มาตรฐาน • อบรมคู่ผู้ประกอบการกับสมาชิกชุมชน • หลักสูตรเสริมการให้บริการคนพิการ (การสื่อสาร Visual Support	• ระบบรับรองและอาชีพในระบบคุณวุฒิวิชาชีพ • ชุมชนมีผู้เชื่อมต่อและผู้ให้บริการของตนเอง • อาชีพใหม่ (Link Worker ผู้นำกิจกรรมธรรมชาติบำบัด) อยู่ในระบบคุณวุฒิวิชาชีพ • ระบบรับรองสมรรถนะเฉพาะด้านการให้บริการคนพิการ	• สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) • กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน • สภาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง • กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) **ภาคีจากคณะทำงาน** • **กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก** หลักสูตรและมาตรฐานผู้ให้บริการธรรมชาติบำบัดและอาบป่า • **สถาบันวิชาการร่วมกับสมาคมวิชาชีพ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ร่วมกับเครือข่ายอาบป่าประเทศไทย** พัฒนาหลักสูตรกำลังคนและ **สถาบันวิชาการเพื่อความยั่งยืนทางสุขภาพจิต** พัฒนาหลักสูตรอบรมทักษะสำหรับผู้เชื่อมต่อ **ภาคีอื่น**

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
	• มาตรฐานสมรรถนะเบื้องต้น	กิจกรรมแบบมีโครงสร้างการสนับสนุนประสาทสัมผัส) • ทีมพี่เลี้ยง/ทีมเชื่อมศาสตร์ในพื้นที่นำร่อง		• สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย และสภากายภาพบำบัด • พม. (ผู้ช่วยคนพิการ อพม.) และกรมการท่องเที่ยว (มัคคุเทศก์)
๔.๓ การเงิน	• วิเคราะห์ช่องทางการเงินตามกลุ่มเป้าหมาย	• กองทุนร่วม (Matching Fund) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กปท. และกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับจังหวัด สำหรับกลุ่มทั่วไปและการดูแลป่าชุมชน/พื้นที่สีเขียว • กองทุนด้านสุขภาพและสังคม (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) สำหรับกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มป่วย	• ชุดสิทธิประโยชน์เฉพาะที่มีหลักฐานรองรับครอบคลุมทุกระบบหลักประกันสุขภาพทั้งรัฐและเอกชน • งบประมาณประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองทุนที่เกี่ยวข้อง (สิ่งแวดล้อม การศึกษา และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ)	• สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) • สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) • สำนักงานประกันสังคม (สปส.) • กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลาง กรมธนารักษ์ และกรมสรรพากร **ภาคีจากคณะทำงาน** • **เครือข่ายคาร์บอนนิวทรัลประเทศไทย** เชื่อมการเงินสีเขียวและการลงทุนด้านคาร์บอนกับการฟื้นฟูพื้นที่ธรรมชาติ

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
		• ภาคเอกชน โดยจ่ายค่าตอบแทนระบบนิเวศในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการของตนเอง • มาตรการจูงใจทางภาษีสำหรับเจ้าของที่ดินที่เปิดพื้นที่สีเขียว หรือปรับพื้นที่รกร้างเป็นพื้นที่สีเขียวหรือพื้นที่รับน้ำ		
๔.๔ ระบบข้อมูล	• ชุดตัวชี้วัดร่วมและข้อมูลฐาน (Baseline) ทั้งมิติชีวภาพและสังคมของระบบนิเวศ	• เชื่อมข้อมูล ๓ ระดับ: รายบุคคล (แผนการดูแล) พื้นที่ (สุขภาวะ/สุขภาพจิต จำแนกตามประเภทพื้นที่ เช่น เขตเมือง ชนบท และพื้นที่อนุรักษ์) ธรรมชาติ (ปริมาณ คุณภาพ การเข้าถึง ดัชนีคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำ	• ระบบข้อมูลร่วมระดับชาติ และรายงานผลระดับระบบ • ใช้ข้อมูลปรับนโยบาย สิทธิประโยชน์ และการขยายผลสำหรับกลุ่มเปราะบาง	• กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) • สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สนับสนุนกรอบวิจัยและการประเมินผล • กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดย สผ. • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
		และการจำแนกพื้นที่สีเขียวที่มีคุณภาพทางนิเวศออกจากพื้นที่รกร้าง) • ติดตามอุปสรรคที่ได้รับการแก้ไข ความพึงพอใจ ผลด้านสุขภาวะ และการพัฒนาทักษะ/อาชีพของกลุ่มเปราะบาง • แพลตฟอร์มข้อมูลกลางตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล		

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
๔.๕ ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยี และหลักฐาน	• วาระวิจัย (Research Agenda) ที่มุ่งตอบโจทย์การตัดสินใจเชิงระบบ • บัญชีกิจกรรมฐานธรรมชาติที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย พร้อมข้อมูลความปลอดภัย	• ประเมินความคุ้มค่า (Cost-effectiveness / HTA / SROI) • แพลตฟอร์มต้นแบบ	• ใช้หลักฐานปรับนโยบายและสิทธิประโยชน์ (Policy Learning)	• สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สังเคราะห์และวิเคราะห์หลักฐานเพื่อประกอบการตัดสินใจ • กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) • สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) • หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.) **ภาคีจากคณะทำงาน** • **มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์** วิจัยและประเมินผลลัพธ์และความคุ้มค่า • **เครือข่ายมหาวิทยาลัยสุขภาพหนึ่งเดียวแห่งประเทศไทย** วิจัยข้ามศาสตร์ตามแนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว • **สำนักงานองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทย (WHO Thailand)** หลักฐานเชิงประจักษ์และแนวทางสากล **ภาคีอื่น** • HITAP ประเมินความคุ้มค่า (HTA/SROI) • สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย ฐานข้อมูลงานวิจัยด้านจิตวิทยา

แนวทาง	ระยะสั้น (ปีที่ ๑) วางฐาน	ระยะกลาง (ปีที่ ๒–๓) ทดลองและสร้างหลักฐาน	ระยะยาว (ปีที่ ๔–๕) ขยายผลและสถาปนา	เจ้าภาพหลัก
ตัวชี้วัดร่วม (แนวทางที่ ๔)	• กำหนดนิยามและค่าฐาน ๓ ตัวชี้วัด: (๑) กลไกบูรณาการที่มีผู้แทนชุมชนร่วมและรายงานต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ (๒) จำนวนผู้เชื่อมต่อและผู้จัดกิจกรรมที่ผ่านการพัฒนาตามกรอบสมรรถนะ (๓) งบประมาณที่จัดสรรให้กิจกรรมฐานธรรมชาติพื้นที่	• (๑) มีกลไกและรายงานทุกปี • (๒)–(๓) เพิ่มขึ้นในพื้นที่นำร่อง	• (๑) กลไกทำงานต่อเนื่องทุกระดับ • (๒)–(๓) เพิ่มขึ้นระดับประเทศ	(๑) สช. มท. และ ทส. (๒) สคช. และ สธ. (๓) สปสช. อปท. และ สสส.
ผลผลิตสำคัญ	• กลไกบูรณาการและเจ้าภาพ • กรอบกลาง (Framework) และพื้นที่นำร่อง • มาตรฐานเบื้องต้นและชุดตัวชี้วัด	• หลักฐานผลลัพธ์ ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความคุ้มค่า • มาตรฐานฉบับปรับปรุง • ข้อเสนอทางเลือกการเงินและกฎหมาย	• ระบบนิเวศสุขภาวะบนฐานธรรมชาติที่มีเจ้าภาพ มาตรฐาน หลักฐาน การเงิน และการมีส่วนร่วม	
เงื่อนไขไปสู่ระยะถัดไป	พื้นที่นำร่องพร้อมด้านพื้นที่ บุคลากร ความปลอดภัย และระบบข้อมูล	ผลประเมินแสดงความเป็นไปได้และความคุ้มค่า ไม่มีผลกระทบที่ยอมรับไม่ได้ และมีหลักฐานพอสำหรับจัดสรรทรัพยากร	ทบทวนรอบนโยบายและกำหนดวาระระยะถัดไป	